

БУРГАСКИ СВОБОДЕН УНИВЕРСИТЕТ

BURGAS FREE UNIVERSITY

КОНСТИТУЦИОНЕН СЪД

Бх. № 130 КЛ

Дата 12.06.2023

ДО

ПРОФ. АТАНАС СЕМОВ,
СЪДИЯ

КОНСТИТУЦИОНЕН СЪД

НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

Бургаски свободен университет

ИСТОТОВАРИЛСТВО
гр. Бургас пк 8001

Регистров номер и дата

11-00-40 6.06.2023 г.

ПРАВНО МНЕНИЕ

Относно: к. дело № 20 от 2022 г.

Конституционният съд е сезиран с искане на Омбудсмана за обявяване на противоконституционност на чл. 8 т.1 от ЗВО в частта „държавните“.

Искането е допустимо, а по неговата основателност излагаме следните аргументи.

Съгласно чл.8 т.3 от Закона за висшето образование „Държавата създава условия за свободно развитие на висшето образование, както и условия за достъп до висше образование като: субсидира обучението на студентите в държавните висши училища, при определени условия им осигурява стипендии, общежития, столове.

За да се анализира повдигнатият спор, е необходимо подробно да се разгледат нормите на Конституцията относно образование, равенство на гражданите, правова държава.

Исходно положение при разглеждането на този въпрос е чл.53 от Конституцията на Р България, който посочва правото на образование като основно право на гражданите. Тази постановка касае трите вида образование /начално, средно и висше/. Що се касае до висшето образование, предмет на настоящото дело, то може да бъде в държавни или частни ВУЗ -зове. /Това се отнася и до начално и средно образование/.

С оглед повдигнатия пред Конституционния съд спор важно значение има още разпоредбата ал.6 на чл.53 от Конституцията, според която държавата

насърчава образованието като създава и финансира училища, подпомага способни ученици и студенти, създава условия за професионално обучение и преквалификация.

Тук Конституцията не въвежда критерий дали става дума за държавни или частни ВУЗ-ове. Липсата на подобно ограничение по аргумент на противното означава, че тя /държавата/ се грижи и насърчава образованието и в двата сектора /държавен и частен/. При обучението процесът е духовен и той преминава в обучение за цял живот, продължаващо обучение и т.н. /съгласно чл.6, ал.4 от ЗВО/.

Държавата има задължението да насърчава образованието, изразяващо се в обща грижа, поощряване на учащите се. Това се отнася за всички видове училища без оглед собствеността и в съответствие с принципа на равенство на гражданите, изразен в чл.6, ал.2 на Конституцията.

Според нас подобно разбиране се подкрепя и от друг текст на Конституцията /чл.17 т.2 и т.3/, който определя равнопоставеността на двата вида собственост. Според Конституцията: Собствеността е частна и публична. Частната собственост е неприкосновена.

Азбучна истина е, че правомощието „ползване“ от съдържанието на правото на собственост, може да приеме различни форми. Ето защо онова, което важи за държавната собственост, трябва да важи и за частната.

С други думи, когато чл.53, ал. 6 от Конституцията говори, че държавата насърчава образованието, като създава и финансира училища, подпомага способни ученици и студенти, създава условия за професионално обучение и преквалификация, това важи и за частните вузове. Вярно е, че има приети закони като Закон за кредитиране на студенти и докторанти с държавна финансова подкрепа, но колкото и отстъпки тук да се правят, кредитирането предполага връщане на пари, а не както стипендиите, които се дават безвъзмездно.

Равнопоставеността на двата вида собственост, принципът на равенство на гражданите са конституционни изисквания спрямо образованието на всеки един български гражданин. Важно е тук да посочим още, че според чл.53, ал.6 изречение последно: Тя /държавата/ б.а. Х.Б. /упражнява контрол във всички видове и степени училища. При упражняване на контролните си правомощия държавата преди да финансира създава условия, има право да установи дали

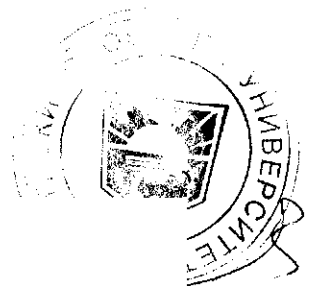
частните вузове са създали респ. използвали свои ресурси относно създаване на фондове за стипендии, такси и други подобни. Това, което ще предостави държавата на частните вузове, е в зависимост от резултатите на проверката. Тя може да се ограничи до минимума, ако вузът не е положил достатъчно грижа за това, но трябва да има възможност за равнопоставеност при предоставяне на държавна подкрепа.

Съгласно чл.4 от Конституцията Република България е правова държава. Тя се управлява според Конституцията и законите на страната. Хората се раждат свободни и равни по достойнство и права. Всички граждани са равни пред закона./чл.6,ал.1 от Конституцията/.

В този смисъл са редица Решения на Конституционния съд като Решение №10 от 2021г, Решение № 12 от 2016, Решение №4 от 2019, Решение № 4 от 2018, Решение 5 1996, Решение № 14 от 2020 и др.

В заключение: налице е противоконституционност на чл.8, т.3 от ЗВО в частта „държавните“ и противоречие с принципът на правовата държава, заложен в чл.4 от Конституцията.

Ето защо искането на Омбудсмана следва да се уважи.

С уважение:

Проф. д.н. Мария Нейкова

декан на Центъра по юридически науки
на Бургаския свободен университет